

Anna Wrzeńska, Jacek Wrzeński, Janusz Górecki

Dziekanowice, st. 22, gm. Łubowo,
woj. poznańskie, AZP 50-32/104

Informator Archeologiczny : badania 25, 85-86

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wnątrz wylew, którego krawędź ścięto prawie pionowo, oraz brzęscu zdobionym starannie naniesionymi żłobkami dookołnymi, ponad którymi znajdowało się pasmo łamanych linii falistych, wyrytych sześciobójnym grzebieniem. Interesujące były ułamki brzęsców naczyń grubościennych, zdobione listwami plastycznymi o przekroju trójkątnym, na które naniesiono rząd ukośnych nakłuc wykonanych siedmiozębny grzebieniem.

Chronologię odkrytego na wykopie 1 obiektu należy odnieść do XVII w., natomiast palenisko z wykopu 2 można datować na podstawie wstępnego przeglądu ułamków naczyń na XII–XIII w.

Materiał i dokumentacja znajdują się w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie.

Przewiduje się kontynuowanie badań.

Dzieskanowice, st. 22
gm. Łubowo, woj. poznańskie
AZP 50-32/104

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Badania prowadzili mgr mgr Anna i Jacek Wrzesińscy (autorzy sprawozdania) i mgr Janusz Górecki. Cmentarzysko szkieletowe, przyczółek mostowy, osada.

Po kilku latach przerwy, w 1991 r. wznowiono prace wykopaliskowe na wczesnośredniowiecznym cmentarzysku szkieletowym zlokalizowanym na wschodnim brzegu Jeziora Lednickiego (tzw. Mały Skansen). Podstawowym celem badań było ustalenie granicy zachodniej i północnej cmentarza. Założono 8 wykopów o łącznej powierzchni 250 m².

W wyniku dotychczasowych prac należy stwierdzić, iż na omawianym stanowisku mamy do czynienia z dwoma cmentarzami. Jeden (we wschodniej części stanowiska) obejmował obszar ok. 50 x 40 m, na którym zlokalizowano dotąd 68 grobów. W sezonie 1991 r. odsłonięto 18 grobów (17 szkieletowych i jedną obstawę kamienną nie zawierającą pochówku). Pięciu grobów nie eksplorowano do końca, zostawiając je na sezon następny. Groby sytuowane były na osi wschód–zachód, z odchyleniami zarówno na południe jak i północ. Zmarłych chowano kierując głowami zarówno na wschód, jak i zachód (bez preferencji dla wieku lub płci). Zły stan zachowania większości szkieletów pozwolił określić wiek i płeć jedynie 12 osobników — 8 mężczyzn, 3 kobiety i 1 dziecko. Wiek ich można zamknąć w granicach od 2,3 do 50 lat. Należy dodać, że w 4 grobach osobników dorosłych wyodrębniono dodatkowe drobne kości dzieci (w tym jedno zmarłe tuż po porodzie).

Wyposażenie grobowe było słabo zróżnicowane i wystąpiło w 9 grobach. Najczęściej (czterokrotnie) był to nóż żelazny, raz przęślik gliniany, raz okucie żelazne i obrabiana kość zwierzęca, raz kabłączek skroniowy i raz nieokreślony przedmiot żelazny. W jednym grobie wystąpiły trzy kabłączki skroniowe. W większości grobów wystąpiły kamienie stanowiące niewątpliwie integralną część grobu. Były to najczęściej obstawy pochówku — kamienie ustawione w rzędach, tworzące całe lub (częściej) częściowe obwody wokół szkieletu, a także pojedyncze kamienie ustawiane w pobliżu zmarłego. W jednym z grobów po zdjęciu szkieletu, pod klatką piersiową odsłonięto „bruk” kamienny utworzony z kilku niewielkich kamieni. W innym dookoła jamy grobowej zaobserwowano 9 negatywów kołków drewnianych. Cmentarz ten wstępnie datować można na XI w. Za dłuższym okresem jego użytkowania przemawia orientacja szkieletów — zarówno wschodnia, jak i zachodnia, a także zaobserwowane zniszczenie kilku grobów przez wkopy następnych.

Drugi cmentarz odsłonięty w 1991 r. usytuowany jest ok. 30 m na północny zachód od wyżej omówionego i obejmuje północno-zachodnią partię stanowiska Dzieskanowice 22. Odsłonięto dotąd 3 szkielety. Jeden (Juv.) ułożony głową na zachód, ze stopami wspartymi na kamieniach, nie posiadał wyposażenia. Drugi, skierowany głową na południowy zachód (Inf. I), wyposażony był w kościane sztydło–rylec i luźno rozmieszczone pojedyncze kamienie. Natomiast trzeci (mężczyzna AD), ułożony głową na północny zachód, złożony został na kamieniach tworzących „bruk” pod barkami, miednicą i stopami. Jego dolna lewa

kończyna była zgięta i pięta dostawiona do prawego podudzia. W chwili obecnej chronologii tego cmentarza nie da się jednoznacznie określić.

Badania będą kontynuowane.

W trakcie prac prowadzonych na omawianym stanowisku natrafiono na 2 obiekty osady (eksplorowane we fragm.). Występująca w nich ceramika pozwala na datowanie obu w ramach 2 poł. X–1 poł. XI w.

Na wschodnim brzegu jeziora (rejon mostu wschodniego — gnieźnieńskiego) zlokalizowano 2 sondáže nawiązujące do badań z 1990 r. (prowadzący mgr J. Górecki). W sondażu A stosunkowo wysoko zalegający gliniasto-ilasty calec może być interpretowany jako krawędź pierwotnej terasy. Zalegające na niej warstwy uległy współcześnie transformacjom przestrzennym. W sondażu B wystąpiły warstwy utworzone z wiórów, odpadów drewna oraz spalenizny. Opadają one łagodnie ze wschodu na zachód (w stronę jeziora). Warstwy te można łączyć z najmłodszą i najstarszą fazą mostu zlokalizowanego w namulisku dennym jeziora i uchwyconym w rejonie wschodniej części podgrodzia wyspy lednickiej. W obu sondażach nie odkryto żadnych pozostałości po drodze, która mogła stanowić przedłużenie mostu (trakt w stronę Gniezna). Należy przypuszczać, iż z uwagi na bardzo twarde, gliniaste podłoże występujące w tym rejonie, a dochodzące do samego mostu, właśnie ono stanowiło naturalny trakt drożny nie moszczony drewnem lub brukowany. Chronologię odkrytych elementów ujmować możemy w ramach faz D — E wczesnego średniowiecza.

Dokumentacja, materiał archeologiczny i antropologiczny z całego stanowiska znajduje się w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy.

Badania nie będą kontynuowane.

Gniezno, st. 13b
gn. loco, woj. poznańskie
AZP 50-34/—

Muzeum Początków Państwa Polskiego
w Gnieźnie

Badania prowadziła mgr Katarzyna Szurkowska. Finansowane przez Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Pierwszy sezon badań powojennych. Teren grodziska wczesnośredniowiecznego (III podgrodzie), fragm. założenia zamkowego (XVI w.).

Stanowisko 13b obejmuje swoim zasięgiem teren III podgrodzia wczesnośredniowiecznego grodu gnieźnieńskiego i zlokalizowane jest w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora Jelonek.

Pierwsze systematyczne badania wykopaliskowe na tym obszarze prowadzone były przez J. Kostrzewskiego oraz W. Hensla i W. Koćkę w l. 1936–1938. W ich wyniku odsłonięto fragm. drewniano-ziemnych fortyfikacji grodowych, poprzedzające je ostrokoły, pozostałości zabudowy wnętrza podgrodzia oraz fragm. murów (uważanych wtedy za ruiny XIV-wiecznego zamku arcybiskupa Skotnickiego). Określono też hipotetyczny przebieg obwarowań podgrodzia.

Celem prac podjętych w 1991 r. było zbadanie dostępnej w chwili obecnej południowo-zachodniej części podgrodzia (fragm. ogrodu należący do posesji przy ul. Łaskiego 15), gdzie spodziewano się odsłonić dalsze fragm. zabudowy jego wnętrza. Założono wykop o wymiarach 9 x 11 m, bezpośrednio na wschód od widocznych na powierzchni ruin. Układ warstw odtworzony w wyniku eksploracji przedstawiał się następująco:

warstwa 1 — (orna) czarna próchnica, domieszka węgla drzewnego, gruzu ceglanego, średniospoista, duża ilość materiału ceramicznego (wczesne i późne średniowiecze, nowożytność, współczesność) i kości zwierzęcych

warstwa 2 — brązowoczarnej próchnicy, obecność plam żółtego piasku, domieszka węgla drzewnego, duża ilość materiału ceramicznego (wczesne średniowiecze) i kości zwierzęcych